

LIBER II.

TITULUS I.

DE RERUM DIVISIONE.

1. ET 2. RES ECCLESIASTICA QUID? EJUS PARTITIO.

Alter hic liber pertinet ad res ecclesiasticas, quarum latissime patet nomen. Nam quidquid est in Ecclesia extra personas, et judicia, id *rei* nomine comprehendimus. Sunt autem res Ecclesiasticæ, quas Jus Canonicum respicit, vel *spirituales*, vel *temporales*. Spirituales sunt, quæ ad animarum salutem, æternamque earum beatitatem, tamquam ad finem, et terminum, totæ referuntur; atque huc spectant sacramenta, preces, jejunia, dies festi, indulgentiæ, cetera generis ejusdem. Pertinent etiam ad spirituales res *sacræ*, quæ scilicet Deo, et Religioni sunt consecratæ, ut divinus cultus exerceatur, veluti ecclesiæ, sacraque vasa, et ornamenta; itemque res *religiøsæ*, domus scilicet, et loca, in quibus vel Regulares vitam traducunt, vel pauperes, atque ægroti curantur, vel fidelium cadavera sepeliuntur. Res temporales ecclesiasticæ sunt redditus, et fundi ecclesiarum, quibus aluntur clerici, et pauperes, omniaque ad Religionis usum necessaria comparantur (1).

(1) Ecclesiastica quidem prædia aliquando *spiritualia* dicuntur, non quod ea revera sint, quæ nobis hoc loco spiritualia esse diximus, sed quod spiritualibus inserviunt, et eo referuntur.

2. De spiritualibus agentes, non dicemus de gratia, fide, caritate, ceterisque virtutibus, quæ sunt anima Christianæ Religionis, quoniam ad Theologos pertinet tota hæc disputatio. Nos de iis agemus, quæ propria Juris Canonici sunt; et ordiemur ad *Sacramentis*, quæ Christus Dominus ad æternam hominum salutem instituit.

(N. S.) Spirituales res *corporea* quadam substantia, et sensibili, veluti obteguntur, uti Sacramenta, Sacrificia, Preces, Ritus sacri et: vel *incorporeum* quid sunt, et insensibile; uti *Virtutes, multiplices Spiritus S. donationes et.*

Ad res spirituales *corporeas* (de *incorporeis* tractatio reservatum Theologis peculium) vulgo à Canonistis referuntur Res *Sacræ, Sanctæ, et Religiosæ*. At felicius fortasse alii istas medium spirituales inter, et corporales ordinem constituere contendunt, tanquam spiritualibus inferiores, et temporalibus potiores; hujusmodi sunt vasa sacra, ædes sacræ, cœmeteria etc.

Num aliquid res Sacras inter, Sanctas, et Religiosas discriminis intersit, juvat hic paucis inquirere. Ac primo Sacer à *secer*, hoc est, *memoria*, deductum vult *Mazochius* in Additamentis ad Vosium: unde *sacræ* dicta sint, quæ *memoriæ mandari deceret*. Non abs re igitur in Jure nostro Sacra dicuntur, tum quæ divino cultui quoque modo sunt destinata: uti *Ecclesiæ, Altaria, Sanctorum reliquiæ* etc. tum et strictiori notione, qua sollemni ritu per Episcopum Deo dicata sunt: uti *Calices, Altaria, Vasa sacrificii, ipsæmet sacræ Ædes* et. De his enim specialis quædam memoria servanda est, ne Deo semel dicata, profanis usibus adhibeantur.

Sanctæ: ex pluribus hujusce vocabuli *etymologiis*, illud potius videtur, ut sit à *Sanctum*; unde sanctum idem sit, ac sanctum: quod enim sanctione quadam subnixum est, etsi non sit Deo consecratum, sanctum tamen est, hoc est, *inviolabile*. Sic leges dicuntur sanctæ, et *metonymice* mores sancti, quia divinis humanisque legibus adamussim conveniunt. Recte igitur in Jure nostro res *sanctæ* vocantur, quæ *sanctione*, seu legis prohibitione sunt inviolabiles. Et Ecclesiæ *Sacrosanctæ* nuncupantur, ejusmodi factæ, tum *religione*, tum *lege*: religione scilicet, quod sacris ritibus sint Deo consecratæ; lege autem, quod divinis, humanisque sanctionibus quisque illas violare vetetur.

Religiosa demum loca sunt, quæ sacro cuidam usui addicta, veluti à nobis semota, relinquuntur; nempe à verbo *relinquo*; quod plures doctioresque sequuntur. Antiquo Romanorum jure, locus ille *religiosus* erat, quo mortuus esset illatus: sepultura enim veluti relinquebatur, dum humano eximebatur commercio: *Leg 6, et 8 Dig. de Relig. et sumpt.* Hæc Religio, quam apud Romanos privata constituerebat auctoritas, apud Christianos non sine Ecclesiæ auctoritate inducitur.

Porro inter res Sacras, Sanctas, et Religiosas principem locum habent *Sacramenta*, quæ satius *Res divinas* dixeris, quum Deum ipsum habeant auctorem).